

TOELICHTING ONDERZOEKSOPDRACHT HDR 2

Cursusjaar 2019 - 2020
Docent: Jos Meuwissen

Omschrijving onderzoeksopdracht

Zoals je in de studiewijzer hebt kunnen lezen, moet je voor HDR-2 een onderzoeksopdracht maken en een schriftelijk tentamen. De onderzoeksopdracht bestaat uit het bestuderen en analyseren van een boek of een (serie) artikel(en) met de bedoeling inzicht te verkrijgen in de standplaatsgebondenheid van de auteur-onderzoeker; die is immers richtinggevend voor de gekozen onderzoeksmethodiek en de inhoud van de publicatie. De focus van het onderzoek ligt dan ook op de ***standplaatsgebondenheid*** en/of het ***referentiekader*** van de onderzoeker.

Thema: De Bokkenrijders

Gekozen is voor auteurs-onderzoekers die een boek hebben geschreven met de Bokkenrijders als historisch thema. Deze 18^e eeuwse roversbende vormt dus niet het onderzoeksthema, maar de auteur-onderzoeker die hiervan een studie heeft gemaakt en een boek heeft geschreven. Wel wordt er tijdens de colleges inhoudelijk aandacht geschonken aan de Bokkenrijders als fenomeen, omdat er bij het uitvoeren van een onderzoek altijd sprake is van een wisselwerking tussen de werkzaamheden van de onderzoeker en zijn onderzoeksobject.

Waarom is specifiek gekozen voor de Bokkenrijders?

1. Zoals al in de studiewijzer is vermeld, is voor de auteurs van de Bokkenrijdersliteratuur gekozen omdat daarbij sprake is van een grote diversiteit aan afkomst, opleiding, beweegredenen etc.

2. Een andere reden voor deze keuze is de grote variëteit aan onderzoeksthema's en onderzoeks-invalshoeken die dit onderwerp biedt en die dan ook verschillende onderzoeks-benaderingen en –methodes mogelijk maken.
3. Tenslotte is via het onderwerp Bokkenrijders in de loop van de afgelopen twee eeuwen aan verschillende maatschappelijke functies invulling gegeven. Het onderwerp vormt bij uitstek een focal point waardoor men inzicht in de historische cultuur en de mentale structuren van in dit geval de Limburgse samenleving kan verkrijgen. En in het verlengde daarvan in de standplaatsgebondenheid van de auteur-onderzoeker.

De werkwijze

De focus van het onderzoek ligt, zoals gezegd, op de standplaatsgebondenheid van de auteur van de studie die je bestudeert. Om een zo optimaal mogelijk onderzoeksresultaat te bereiken, neem je in jouw onderzoek de volgende vier factoren mee:

1. De persoonlijke gegevens/achtergrond van de auteur;
2. De maatschappelijke context waarbinnen de auteur-onderzoeker zijn onderzoek verrichtte;
3. De keuzes die de onderzoeker, bewust en/of onbewust heeft gemaakt t.a.v. het onderzoeksproces en het onderzoeksobject;
4. Het discours waarvan hij, bewust of onbewust, onderdeel is gaan uitmaken.

Het moge duidelijk zijn dat de keuze om de standplaatsgebondenheid van de auteur-onderzoeker te onderzoeken via deze vier verschillende en te onderscheiden factoren een gekunstelde is; in werkelijkheid is er sprake van een onderlinge verwevenheid van deze factoren die uiteindelijk voor het totale denkproces van de onderzoeker-auteur richtinggevend/bepalend zijn. De opdeling is echter noodzakelijk om je meer grip op 'jouw' auteur-onderzoeker te laten krijgen.

Nu volgt enige toelichting over de hierboven genoemde factoren.

Ad. 1. De persoonlijke achtergrond van de auteur.

Deze factor spreekt voor zich. Wel kun je tijdens het onderzoek erachter komen dat het niet altijd eenvoudig is om voldoende persoonlijke informatie over jouw auteur te achterhalen. Je moet echter maar denken: alle kleine beetjes helpen! Soms blijkt een onbeduidend feitje relevante informatie te bevatten. Zoek ook op Delpher!

Ad 2. De maatschappelijke context waarbinnen de auteur-onderzoeker zijn onderzoek verrichtte

Wanneer je de standplaatsgebondenheid van de auteur analyseert, dien je echter ook rekening te houden met de *historische context* waarbinnen de auteur functioneerde. Dan is

de stap naar de maatschappelijke functies van geschiedenis, de verwachtingen waaraan een historisch onderzoek op dat moment, bewust en onbewust, moet voldoen, een onmisbaar gegeven om tot een adequaat antwoord op de onderzoeksvraag te komen. In de PowerPoint worden de maatschappelijke functies vermeld en toegelicht die geschiedenis kan vervullen. Dat zijn de:

- Socialiserende functie
- Ordenende functie
- De maatschappijkritische functie
- Identiteit-verschaffende functie
- Manipulatieve functie
- Verklarende functie
- Escapistische functie
- Burgerschapsvormende functie
- Verschaffen van morele ijkpunten
- Voorspellende functie
- Mythificatie-functie
- Nostalgische functie

Bij de maatschappelijke functies van een fenomeen is er ook nog sprake van manifeste en latente functies. Ook kent elk fenomeen zogenaamde dysfuncties. Deze behoeven echter niet in jullie onderzoek meegenomen te worden.

Ad. 3 De keuzes die een onderzoeker, bewust en of onbewust, heeft gemaakt t.a.v. het onderzoeksproces en het onderzoeksobject.

Wanneer een onderzoeker aan de slag gaat met een specifiek thema, maakt hij daarbij niet alleen door zijn persoonlijkheid bepaalde keuzes (1) en door de samenleving aangestuurde keuzes (2) maar ook door het onderzoeksthema zelf afgebakende keuzes. In tegenstelling tot het onderzoek naar de reguliere onderwerpen (denk aan de Koude Oorlog, aspecten van de Franse Revolutie, de investituurstrijd, de economische geschiedenis van het Romeinse Rijk) dat vooral door academici gebeurt, wordt de geschiedenis van de Bokkenrijders door Bokkenrijdersauteurs uit alle geledingen van de samenleving bestudeerd.

Waar moet je zoal op letten?

- welk deelthema of welke deelthema's hebben vooral de aandacht van de auteur-onderzoeker gekregen?
- hoe waardenneutraal heeft hij zijn onderzoek benaderd? Sommige onderwerpen blijken voor een auteur een hogere emotionele lading te hebben gekregen. Maar hoe komt dat dan?
- in hoeverre heeft hij bij het beoordelen van de historische actoren rekening gehouden met hun standplaatsgebondenheid? Je hebt dan in het geval van de Bokkenrijders doorgaans te maken met de volgende historische actoren:

- rovers / aangeklaagden
- justitie

- geestelijke autoriteiten
- Bänkelsänger (straat- liedjeszangers)
- Bewoners Overmaas -> (gewone volk en elite)
- Media
- overige scribenten

ad 4. Het discours waarvan de auteur-onderzoeker, bewust of onbewust, onderdeel is gaan uitmaken.

In de PowerPoint is informatie opgenomen over de verschillende discourses. Je moet de onderzochte auteur in een (of meerdere) discours(en) plaatsen. We kunnen de volgende **4 discourses** (in brede zin) onderscheiden:

- Het wetenschappelijke discours.
- Het door lekenhistorici gevoerde populairwetenschappelijke discours.
- Het discours van de volksoverlevering.
- Het gemêleerde commerciële discours.

Let op; een auteur kan zich tegelijkertijd in meerdere discourses bevinden, of zich in de loop van zijn onderzoek van het ene naar het andere discours begeven. Het is aan jullie om op dat proces grip te krijgen, door de bron kritisch te bestuderen.

Structuur van het essay

- Voorblad en titel
- Inhoudsopgave
- Inleiding met hoofdvraag
- Kern (zie info hierboven)
 - persoonlijke achtergrond auteur
 - de maatschappelijke context waarbinnen de auteur zijn onderzoek verrichtte
 - de gemaakte keuzes
 - de discourses
- Conclusie (incl. de onderstaande in de studiewijzer opgenomen info)

In de conclusie dien je eveneens mee te nemen:

- waarom is het terecht (of juist niet) dat de thema's Bokkenrijders en de standplaatsgebondenheid van onderzoekers in het geschiedenisonderwijs al dan niet wordt aangeboden.
- in hoeverre biedt jouw thema de mogelijkheid om aspecten van historisch redeneren (standplaatsgebondenheid, contingentie, objectiviteit, gelijktijdigheid van het ongelijktijdige etc. etc.) in optimale zin in de klas toe te passen?
- zou je dit historisch denken net zo goed kunnen realiseren met behulp van een meer nationale (Nederlandse) inkleuring van 'jouw' thema (en zo ja, welke)?

Beoordelingscriteria:

De structuur en opbouw van het essay:

- Systematische uitwerking van de probleemstelling.
- Heldere argumentatie.
- Juiste en controleerbare conclusie.

Niveau en inhoud:

- Uit de inhoud moet blijken dat je het betreffende onderdeel van HDR 'standplaatsgebondenheid van de auteur' hebt begrepen en de analyse ervan met voldoende diepgang hebt uitgewerkt.
- Uit het essay moet blijken dat je creatief en origineel kunt denken.

Gebruik van de bron(nen):

- Je analyseert in principe een bron (boek of artikel) Dat moet op de juiste wijze gebruiken met verwijzing naar de betreffende tekstpassages waar je de analyse op baseert.
- wellicht moet je voor onderbouwing van o.m. de achtergrond van de auteur nog gebruik maken van andere bronnen. Vermeld deze dan en gebruik ze ook op de juiste wijze.

De planning en werkwijze:

- Mate van zelfstandigheid.
- De haalbaarheid van je planning.
- Omgang met gegeven feedback.

Schriftelijk taalgebruik:

- Schrijf zoveel mogelijk in eigen woorden. Citeer zichtbaar.
- Correcte stijl en spelling. Bij een groot aantal spelfouten wordt het essay afgekeurd.

.....

Indeling onderzoeksopdracht 2019-2020:

Kiki - Josephus Speetjens, Land van de Bokkerijders. Mythe, historie, fictie. Simpelveld 2006.

Arnold - Wilhelm Gierlichs, De geschiedenis der Bokkenrijders in 't voormalig land van 's-Hertogenrade, Maastricht (1940) 1972

Femke - Anton Blok, De Bokkenrijders. Roversbenden en geheime genootschappen in de landen van Overmaas (1730 – 1774), Amsterdam 1992

Baschti - Francois van Gehuchten, Bokkenrijders; De schande van Limburg - deel 1, Leon van Dorp 2013.

- Maartje** - Ben Lindekens. Ze reden bij nacht. De mysterieuze gruwelhistorie van de Bokkenrijders, Amsterdam 1975.
- Cas** - Tom Oversteegen, De Bokkenrijders in Nederlands- en Belgisch Limburg 1726 – 1794. Z.p. 2014.
- Jordi** - Hubert Pijls, De Bokkenrijdersbende met de doode hand, Sittard 1924.
- Veerle** - G. Ramakers en Theo Pasing, De woeste avonturen van de Bokkenrijders, Heerlen 1973
- Denice** - Louis Augustus, Vervolgingsbeleid en procesvoering tegen de Bokkerijders: het ontstaan van een waandenkbeeld, in : Publications de la Société Historique et Archéologique dans le Limbourg 127(1991)69-154.
- Rida** - Henri Kerckhoffs, Het proces Joseph Kerckhoffs, Venlo 1987
- Luc** - W. Sangers en R. Janssen, Bokkenrijders tussen gisteren en morgen, Maaseik 1987
- Ivar** - J. Melchior, De Bokkerijders. Feiten en verhalen, Maasbree 1915.
- Levi** - Pfeifer M – Erckens E, Ze hingen in drie reysen. Lotgevallen van een onbekende groep Bokkerijders. Elsloo 1987
- Sven** - Wieers T, Wij zullen u met assen lonen! De bokkerijders in het Maasland, Geschied- en Heemkundige Kring, Nieuwkerken 1985